

være af mindst samme størrelse i hartkorn eller boniteret mål som tilliggendet til den landejendom, der nedlægges; landbrugsministeriet kan dog under særlige omstændigheder fravige disse fordringer.«

Loven har således på nogle punkter (§§ 19 og 24) skærpet reguleringen af jordfordelingen, men principperne heri er ikke nye.

Landbrugets prisforhold

i tidsrummet 1. juli 1948 til 30. juni 1949.

Den årlige meddelelse fra Det landøkonomiske Driftsbureau om landbrugets prisforhold foreligger nu som meddelelse nr. 75 og giver som sine forgængere dels en udførlig redegørelse for prisforholdenes udvikling og dels i en række tabeller de beregnede gennemsnitspriser for det pågældende tidsrum. Vi gengiver her en del af meddelelsens oplysninger samt et par tabeller med priserne for nogle af de vigtigste produkter og produktionsmidler samt arbejdslønninger. Særligt interesse-rede henvises til selve meddelelsen, der bringer ret detaljerede oplysninger.

Husdyrprodukterne.

Priserne på husdyrprodukterne afhænger stærkt af de gældende handelsaftaler. Overenskomsten med England i november 1947 om ægeksperten og i februar 1948 om eksporten af smør og flæsk har været gældende gennem hele perioden 1. juli 1948 til 30. juni 1949. Disse overenskomster betød en stigning i priserne. I slutningen af juni nedsattes smørnoteringen dog fra 6,50 til 6,00 kr. pr. kg under hensyn til den nye smør-overenskomst med England, der med gyldighed fra 1. oktober bringer et fald på 95 øre pr. kg.

For året som helhed blev den gennemsnitlige smørpris 10 pct. højere end året før. Osteprisen var derimod kun 4 pct. højere. For slagterisvin udgjorde prisstigningen 8 pct. og for æg 2 pct. For det bedste slagtekvæg lå priserne 8—9 pct. højere end i fjor, for ringere kvaliteter dog kun 2—3 pct.

Priser på forskellige landbrugsprodukter og produktionsmidler.

	Kr. pr. 100 kg			Forholdstal for 1948-49	
	1948 -49	1947 -48	1909 -14	1909-14 = 100	1947-48 = 100
Smør: Notering	650	476	209	311	137
do. do. + tillæg	650	589	209	311	110
Ost, 20 pct.	233	224	(57)	409	104
Slagterisvin, sl. vægt	402	373	97	414	108
Æg	325	319	118	275	102
Slagtekøer, 1. kl. lev. vægt ...	136	125	(50)	272	109
Smågrise, kr. pr. stk.	113	66	—	—	171
Kælvekøer, 1. kl., kr. pr. stk.	954	805	—	—	119
Unge heste, kr. pr. stk.	1 724	1 818	737	234	95
Indekstal for husdyrprodukter	330	305	100	330	108
Hvede ¹⁾	35,67	29,25	13,82	258	122
Rug	36,67	30,25	11,93	307	121
Byg 2/r.	29,00	26,25	12,88	225	110
Havre	29,00	26,25	12,06	240	110
Hø	21,18	35,00	6,87	308	61
Kartofler, sælgers st., Sjæll. ..	11,17	19,10	(3,75)	298	58
Sukkerroer	6,51	6,10	2,02	322	107
Runkelroefrø	202	292	92	220	69
Halvsildig rødskælfrø	790	760	187	422	104
Indekstal for planteprodukter	284	279	100	284	102
Indekstal for landbrugsprod. ialt	325	302	100	325	108
Bomuldsfrøkager	53,88	61,34	14,68	367	88
Solsikkekager	55,63	60,71	12,88	432	92
Hørfrøkager	50,01	55,59	—	—	90
Sennepsfrøkager	55,00	60,00	—	—	92
Lucernemel	59,57	60,06	—	—	99
Kød- og benmel	65,50	65,50	—	—	100
Chilesalpeter	35,56	32,10	19,88	179	111
Kalksalpeter	24,60	24,45	(19,30)	127	101
18 pct. superfosfat	13,54	13,24	5,92	229	102
40 pct. kaligødning	25,75	24,15	11,92	216	107
Indekstal for kunstgødning ialt	190	182	100	190	104
Indekstal for:					
Bygningsomkostn. 1914 = 100 ²⁾	520	490	100	520	106
Inventarværdien på en bondeg.	381	370	100	381	103

1) Korn = afleveringspriser + tillæg for fuld aflevering.

2) Efter Det statistiske Departement.

Prisen på heste gik ca. 5 pct. ned på grund af de vanskeligere eksportforhold.

De gunstigere vilkår for mælkeproduktionen i forbindelse med besætningsforøgelsen har bevirket en prisstigning for kælvekøer på 18—19 pct., ligesom den højere flæskepris i forbindelse med en større fodermængde, ikke mindst kartofler, har medført en så forøget efterspørgsel efter smågrise, at priserne på disse er steget med næsten 50 kr. pr. stk.

I gennemsnit for samtlige husdyrprodukter har priserne i 1948—49 været ca. 8 pct. højere end i det foregående år.

Planteprodukterne.

Priserne for planteprodukterne taget under et er kun steget ca. 2 pct., og der er store forskelligheder i prisændringerne for de enkelte produkter. Afleveringsprisen for korn er forhøjet med 7,00 kr. for vintersæd og med 3,00 kr. for vårsæd, alt pr. 100 kg. Sukkerroerne steg 41 øre pr. 100 kg, hvoraf de 31 øre er godtgørelse for forøgede arbejdsudgifter. Kartofler blev 42 pct. billigere hos producenten, men det største prisfald kan dog noteres for havrehalm, der gik 57 pct. ned.

For de enkelte frøafgrøder er prisændringerne stærkt varierende; der har således været prisnedgang for rodfrugtfrø, engsvingel og alm. rajgræs, men en mindre prisstigning for de fleste andre arter af græsfrø samt kløverfrø og en meget stærk stigning i prisen for hundegræsfrø.

I gennemsnit for samtlige landbrugsprodukter er prisindekset steget med 8 pct., nemlig fra 302 i 1947—48 til 325 i 1948—49.

Foderstoffer og kunstgødning.

Foderstofpriserne, der var meget høje i 1947—48, reduceredes for oliebagernes vedkommende med 8—12 pct., mens hvedeklid faldt 18 pct. En prisnedgang på lucernemel på 12 kr. pr. 100 kg skete så sent, at den kun uvæsentligt ændrede årets gennemsnitspris.

For kunstgødning kan noteres en stigning for chilesalpeter og kali på henholdsvis 11 og 7 pct. Kalksalpeter og superfosfat var nærmest uforandrede i pris.

Andre produktionsmidler.

Bortset fra høstbindegarn, der er faldet 11 pct., er der for petroleum og benzin sket en prisstigning på henholdsvis 11 og 22 pct. For benzinsens vedkommende skyldes stigningen først og fremmest en forhøjelse af afgiften, men her gør der sig det særlige forhold gældende, at forbrugere, der anvender mindst 300 l pr. år, siden maj 1948 får afgiften på 47 øre pr. l refunderet, hvorved der i realiteten har været et *prisfald* på 47 pct. For de øvrige hjælpemidler har prisændringerne været minimale.

Lønninger.

De oplysninger, der i meddelelsen gives om lønforholdene, er tilvejebragt og opgjort af Det statistiske Departement. Af tabellen fremgår det, at karlelønnen er gået 1—2 pct. ned, og fodermestre på gårdens kost er gået 4 pct. ned i løn, hvorimod pigelønnen er steget 4—5 pct.

Beregnet pengeløn for samtlige halvårs- og helårsfæstede medhjælpere. (Kroner).

	1947-48			1948-49			Forholdstal 1948-49, hår 1947-48 sættes = 100
	Sommer	Vinter	Hele året	Sommer	Vinter	Hele året	
Karle, 16 år og derunder	1156	730	1886	1132	726	1858	99
do. 17-20 år	1826	951	2777	1756	962	2718	98
do. 21 år og derover	2027	1036	3063	1973	1043	3016	98
Forkarle	2157	1127	3284	2087	1119	3206	98
Fodermestre (på gårdens kost)	2059	1222	3281	1942	1216	3158	96
Piger, 17 år og derunder	689	678	1367	719	708	1427	104
do. 18 år og derover	920	862	1782	953	914	1867	105

Imidlertid er kostudgifterne steget lidt igen i årets løb, således at den samlede udgift til kost og løn for året som helhed næppe er ændret af betydning.

Alt i alt har årets prisudvikling været gunstig for landbruget, og den vil i forbindelse med det gode høstudbytte i

1948 betinge en bedring i landbrugets driftsresultat. Ikke desto mindre er landbrugets likviditet sandsynligvis forringet, hvilket hænger sammen med den muliggjorte investering i besætninger, inventar, bygninger m. v. til de stadigt gældende høje priser. Det bliver omkostningsniveauet, som landbruget i det kommende år, med udsigt til faldende priser, bl. a. på smør, må have sin opmærksomhed henvendt på for at opretholde et nogenlunde godt driftsresultat.

C. A. K.

Kronenedskrivningen.

September måneds store økonomiske begivenhed blev devalueringen af pund sterling i forhold til dollars med ca. 30 pct. Efter indgående drøftelser mellem engelske og amerikanske statsmænd og finans eksperter gennem længere tid, i hvilken rygter om devaluering vekslede med kraftige dementier, udløstes spændingen ved den engelske regerings officielle meddelelse om devalueringen søndag den 18. september.

Danmark var allerede dagen i forvejen blevet informeret om det forestående skridt, og den danske regering tog straks spørgsmålet om Danmarks stilling op til overvejelse, idet pundets devaluering ville gribe meget stærkt ind i også Danmarks økonomi.

Den officielle meddelelse om at lade den danske krones værdi følge pundets nedgang fuldt ud udsendtes fra statsministeriet omtrent samtidig med den engelske meddelelse og havde følgende ordlyd:

»Lørdag eftermiddag modtog udenrigsministeriet fra den britiske ambassadør meddelelse om, at sterling søndag aften ville blive devalueret i forhold til dollars. Tilsvarende meddelelse blev givet fra Bank of England til Danmarks Nationalbank.

I løbet af lørdagen førtes da i regeringen og inden for administrationen en række forhandlinger, hvori også deltog direktionen for Danmarks Nationalbank. I dag søndag har spørgsmålet om den danske krones internationale værdi været gjort til genstand for drøftelser med repræsentanter for Arbejderbevægelsens Erhvervs-

råd, Dansk Dampskibsrederiforening, De samvirkende danske Husmandsforeninger, Grosserer-Societetets komité, Industrirådet, Landbrugsrådet samt Provinshandelskammeret og derefter med repræsentanter for socialdemokratiets, venstres, det konservative folkepartis, det radikale venstres og retsforbundets rigsdagsgrupper. Regeringen har herefter besluttet at lade den danske krone følge sterling, således at den hidtidige kurs på det engelske pund, 19,36 kr., opretholdes uændret, medens kursen på US-dollars forhøjes fra 4,81 til 6,92 kr.

Danmarks Nationalbank har besluttet at suspendere valutannoteringen mandag.*

Ændring af pengeværdien er altid en betænkelig sag på grund af den økonomiske usikkerhed, den i første omgang medfører. Selv de kyndigste på pengevæsenets område kan ikke med sikkerhed forudsige, hvilke virkninger et så dybtgående indgreb giver anledning til. Det beror i høj grad på de foranstaltninger og tendenser, som devalueringen udløser. I dette tilfælde vil det få meget stor betydning, hvor mange og hvilke lande, der følger pundet helt eller delvis, og om devalueringen efterfølges af en prisstigning, der udligner de øgede konkurrencemuligheder, som en devaluering normalt betinger i forhold til lande, hvis pengeværdi ikke ændres.

Den første reaktion for Danmark såvel som for de øvrige devaluerende landes vedkommende må blive en omlægning af handelen, så indkøbene i dollarlandene begrænses mest muligt til fordel for lande, der har devalueret fuldt ud. Følgen heraf kan i mange tilfælde blive en tilsvarende forskydning i varetilgangen som den, vi kendte under krigen.

Landbruget vil bl. a. berøres stærkt gennem oliebage- og kornimporten, der for en stor del sker i dollars. Prisstigningen på henved 44 pct. i danske kroner må nødvendigvis reducere importmængderne og til gengæld være en opfordring til at frembringe de pågældende varer selv i så stor udstrækning som muligt. Uden tvivl vil udvidet dyrkning og ensilering af proteinrige afgrøder få et opsving og måske også avl af olieholdige frø o. lign. Der kan udmærket blive tale om en endog kraftig forskydning i retning af selvforsyning med vigtige råvarer, selv om det næppe er en sådan udvikling, der

betinginger den bedste udnyttelse af det danske landbrugs naturlige muligheder.

På den anden side skulle devalueringen som nævnt betinge bedre konkurrencemuligheder i dollarlande. Danmark skulle få lettere ved at afsætte varer som f. eks. smør og ost i U. S. A., men det samme gør sig gældende for alle de lande, der har fulgt pundet, og det er en meget væsentlig del.

Og dertil kan så yderligere komme, at visse lande gennem prisforhøjelser søger at drage øjeblikkelig fordel af devalueringen. For Englands vedkommende synes der allerede at være tendenser i så henseende, og det kan yderligere føre til, at Danmark må forlange højere priser for sine varer på det engelske marked.

Devaluering fører let ind i den onde cirkel, men som forholdene lå, var der næppe nogen vej udenom. Danmarks økonomi er for nøje knyttet til Englands til, at vi kunne undlade at følge nedskrivningen fuldt ud. Men hvordan slutresultatet bliver, beror i meget høj grad på, hvordan prisudviklingen bliver i de toneangivende dollar- og sterlinglande.

C. A. K.

Mindre meddelelser.

Samvirksomhedens kursus 17.—20. oktober 1949.

Samvirksomheden for landbrugsfagligt Oplysningsarbejde afholder i dagene 17.—20. oktober et kursus omhandlende: *Landbrugsproduktionens tilrettelæggelse og rationalisering.*

Kursuset holdes på Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Bülowvej 13, København (Mejeri- og Slagterilaboratoriet). Det er fortrinsvis tilrettelagt for landbrugslærere og konsulenter m. fl., der virker i det landbrugsfaglige oplysningsarbejde, men også andre interesserede vil være velkomne til at deltage i den udstrækning, pladsforholdene gør det muligt. Deltagelse er gratis.

Ved planlægningen har man søgt at følge den linie, at en orientering om landbrugets eksport- og importmuligheder danner udgangspunkt for drøftelser af vore produktionsforhold og de ændringer, som den kommende tids udvikling kan give anledning til.

Programmet er iøvrigt følgende:

Mandag den 17. oktober.

Kl. 14: Situationsbetragtninger over landbrugets afsætnings- og importmuligheder. Statskonsulent A. P. Jacobsen, Lyngby. Udenrigshandel og afsætningsformer. (Foredragsholder meddeles senere).

Tirsdag den 18. oktober.

Kl. 9: Landbrugets nuværende stilling og muligheder for driftsændringer. Forstander Johs. Ridder, København.

Kl. 10,30: Hvor store grovfodermængder kan med fordel omsættes gennem husdyrene? Forstander, dr. agro. V. J. Steensberg, Næsgaard.

Kl. 14: Hvordan imødekommer planteavlens husdyrbrugets krav. Forstander J. C. Lunden, Lyngby.

Onsdag den 19. oktober.

Kl. 9: Landbefolkning og landbrugets arbejdskraft. Fuldmægtig P. Døssing, København.

Kl. 10,30: Tilrettelæggelse og gennemførelse af arbejds- og mekaniseringsundersøgelser. Konsulent Johs. Jensen, København.

Kl. 14: Arbejdskraftens effektive udnyttelse. Agronom Åke Haraldsson, Stockholm.

Torsdag den 20. oktober.

Kl. 9 (aud. XI): Rationalisering og mekanisering af landbrugsarbejdet. Forstander Knud Hansen, Bygholm.

Kl. 10,30 (aud. XI): Resultater af rationaliseringsundersøgelser i landbruget. Civilingeniør I. H. Matthiesen, København.

Kl. 14: Mulighederne for fremskridt i Europas landbrug. Professor Aksel Milthers, København.

Indmeldelser modtages af Samvirksomheden for landbrugsfagligt Oplysningsarbejde, Rolighedsvej 26, København V., indtil 8. oktober.

Indbydelse til deltagelse i engelsk-nordisk højskole.

En tre måneders engelsk-skandinavisk højskole åbnes 7. januar 1950 på Holey Royde College under Manchester universitetet. Højskolen, der er planlagt af de folkeoplysende organisationer og undervisningsministerierne i England og Skandinavien har til formål at give yngre kvinder og mænd, som står i praktisk virksomhed indenfor folkeoplysningsarbejdet (f. eks. konsulenter, landbrugs-lærere, husholdningslærere m. fl.) lejlighed til at udvikle deres kendskab til sprog, samfundsliv og institutioner i England. Deltagerne må i forvejen besidde et vist mål af kundskaber og øvelse i engelsk talesprog.

Af de 32 pladser for elever fra de nordiske lande står 8 åbne for danske deltagere. Omkostningerne ved deltagelse vil blive ca. 1400 kr. plus rejsen. Undervisningsministeriet har på forventet bevilling givet tilsagn om at yde et tilskud på kr. 1000 til hver stipendiat. Samvirksomheden for landbrugsfagligt Oplysningsarbejde, der som medlem af Dansk Folkeoplysnings Samråd er medarrangør, kan næppe disponere over mere end een eller to pladser, men vil til gengæld antagelig kunne yde økonomisk støtte, så omkostningerne ved deltagelse begrænses til rejseomkostninger + lomme-
penge.

Undervisningsplan etc. kan rekvireres fra Dansk Folkeoplysnings Samråds sekretariat, AOF, Nr. Farimagsgade 11, Kbhvn. K.

Ansøgninger med oplysninger om alder, uddannelse, sprogkunderskaber, hidtidig virksomhed etc. og ledsaget af anbefalinger sendes til Samvirksomheden for landbrugsfagligt Oplysningsarbejde, Røllighedsvej 26, København V., inden 25. oktober d. å.

Forsøgslaboratoriets efterårsmøde.

Torsdag den 27. oktober kl. 14 begynder forsøgslaboratoriet sit efterårsmøde, der i år vil komme til at strække sig over 2 dage. Fredag den 28. oktober begynder mødet kl. 9. Efterårsmødet vil i år blive holdt i Scalasalen, National-Scala, København.

Udkomne bøger.

237. *beretning fra forsøgslaboratoriet. Proteinmængdens indflydelse på ungvægets vækst. II. Kvælstofbalanceforsøg.* Af K. Jensen, V. Steensberg og J. E. Winther. Udgivet af Statens Husdyrbrugsudvalg. 103 sider. I kommission hos Ejvind Christensens forlag. (Kbhvn. 1949).

Ladelund Elevforenings Aarsskrift 1949. 45. årgang. 180 sider. (Kolding 1949).

Landbrugsstatistik 1947, herunder Gartneri, Skovbrug m. v. Danmarks Statistik, Statistiske Meddelelser, 4. Række, 135. Bind, 1. Hæfte. Udgivet af Det statistiske Departement. 353 sider. (Kbhvn. 1948).

Register-Stambog over Kvæg af Rød dansk Malke race XXVI. Tyre: 23415—23759. Udarbejdet af konsulent M. Nielsen. Udgivet af De samv. danske landbo- og husmandsforeningers udvalg for stambogsføring og registrering af rødt, dansk malkekvæg. XXXVI + 138 sider. (Kbhvn. 1949).

Landbrugets prisforhold i august måned 1949.

(Ved Det landøkonomiske Driftsbureau).

Tabel 1. Priser i kr. pr. 100 kg.

	1948			1949		
	Hele året	Januar -aug.	Aug. måned	Januar -aug.	Juli måned	Aug. måned
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk, ab mejeri (inkl. tillæg)	38,30	37,83	37,00	37,60	34,37	34,87
Smør: Notering	574	537	650	637	600	600
do. do. + tillæg	650	650	650	637	600	600
Ost, 20 pct.	233	233	233	229	217	214
Æg	330	315	352	303	334	334
Slagterisvin (sl. v.)	394	394	394	410	410	410
Slagtekøer, Kbh., 1. kl. (lev. v.)	136	134	140	141	138	138
Stude og kvier, Esbjerg, 1. kl. (lev. v.)	135	129	129	140	137	137
Smågrise, Køge, kr. pr. stk.	92	83	107	119	114	121
Kælvækøer, Odense, 1. kl., kr. pr. stk. ¹⁾	899	885	888	991	975	988
Unge heste, Odense, kr. pr. stk.	1792	1831	1800	1700	1700	1700
Hvede ²⁾	32,17	30,13	36,25	37,03	36,25	42,50
Rug ²⁾	33,17	31,13	37,25	36,80	37,25	33,67
Byg ²⁾	27,50	26,63	29,25	30,28	29,25	37,50
Havre ²⁾	27,50	26,63	29,25	29,25	29,25	—
Runkelroefrø	271	337	238	216	—	—
Kålroefrø	255	334	208	149	—	125
Halvsildig rødkløverfrø	840	821	825	766	—	570
Hvidkløverfrø	1182	1170	1150	1141	—	825
Hundegræsfrø	292	219	305	374	—	230
Alm. rajgræsfrø (tidlige stammer)	153	156	138	171	—	155
Ital. rajgræsfrø	121	117	128	132	—	125
Foderstoffer:						
Bomuldsfrøkager	63,36	66,59	57,40	48,31	—	44,50
Solsikkekager	63,61	65,96	59,40	49,00	—	44,50
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	24,30	24,64	25,05	24,74	25,15	25,15
18 pct. superfosfat	13,41	13,54	13,20	13,78	13,95	13,00
40 pct. kaligødning	25,04	24,80	24,95	26,27	26,55	25,50

1) Bestået tuberkulinprøven.

2) Indtil juli 1949: Afleveringspris plus tillæg for fuld aflevering. I august 1949. For hvede den gældende afleveringspris i de tilfælde, hvor der ikke ønskes ombytningkorn. For de andre kornarter er det købernoteringer på Københavns børs.

Tabel 2. Prisindeks. (Femåret 1909/14 = 100).

	1948			1949		
	Hele året	Januar -aug.	Aug. måned	Januar -aug.	Juli måned	Aug. måned
Landbrugsprodukter:						
Sødmælk	365	360	352	358	327	332
Smør: Notering	275	257	311	305	287	287
do. do. + tillæg	311	311	311	305	287	287
Ost	409	409	409	402	381	375
Æg	280	267	298	257	283	283
Slagterisvin	406	406	406	423	423	423
Slagtekøer (København)	234	231	241	243	238	238
Stude og kvier (Esbjerg)	221	211	211	230	225	225
Unge heste (Odense)	243	248	244	231	231	231
Hvede	233	218	262	268	262	308
Rug	278	261	312	308	312	282
Byg	214	207	227	235	227	291
Havre	228	221	243	243	243	—
Landbrugsprodukter ialt	322	319	324	323	317	319
Foderstoffer:						
Bomuldsfrøkager	432	454	391	329	—	303
Solsikkekager	494	512	461	380	—	315
Kunstgødning:						
Kalksalpeter	126	128	130	128	130	130
18 pct. superfosfat	227	229	223	233	236	220
40 pct. kaligødning	210	208	209	220	223	214
Kunstgødning ialt	184	185	185	192	194	188
Udsæd (markfrø)	379	379	379	365	365	365